

УДК 378.2:001.89:004.8

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2025-49-567>

С. М. Олейников, к.ю.н., доцент, провідний науковий співробітник сектору порівняльного конституційного та муніципального права НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України
ORCID: 0000-0002-5940-1728

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЮРИДИЧНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

***Анотація.** Стаття висвітлює деякі аспекти та специфіку використання інструментів штучного інтелекту, що долучає нового рівня до методології юридичних досліджень, зокрема, ключових проблеми в сфері конституційного, муніципального права, теорії права: пошуку і аналізу джерел, діяльності з юридичній практиці, моделювання та потенційних ризиків похибок. Проаналізовано чинники впливу на використання ШІ, проблеми та обмеження його застосування в правовій науці, окреслено етичні вимоги й напрями розвитку.*

***Ключові слова:** штучний інтелект, моделі великих мов, методи юридичних досліджень, аналітика судової практики, електронне урядування, етика, верифікація, упередженість.*

Постановка проблеми. Останні роки інструменти на базі ШІ перейшли з «експериментальної зони» до масового використання. Для правознавства це не тільки зміна техніки роботи,

а й прискорення пошуку джерел, попередньої обробки судової практики, порівняння правових позицій, чернеток статей, перекладу і термінологічного контролю. Але ця швидкість супроводжується науковими ризиками. Гострішими з яких є: генерація недостовірних тверджень і посилань («галюцинації»); відбиття невидимої упередженості; розбіжності відтворюваності результатів запитів до ШІ, коли на запитання отримуються відмінні відповіді; заміна юридичного аналізу стилістично досконалим текстом за відсутності належних доказів. Такі ситуації розглядаються як феномен галюцинацій у ШІ-моделях, що генерують наукові тексти [11, с. 1–38].

Для публічно-правових досліджень (конституційне право, муніципальне право, електронне врядування) ризики ще відчутніші, бо тут значна частина аргументації тримається на точності норм, процедур, балансів, стандартах прав людини і логіці судових рішень. Навіть невелика похибка в цитуванні або «вигадана» справа може зруйнувати наукову якість тексту і репутаційне вдарити по автору.

Серед загальних проблем використання ШІ в юридичних дослідженнях можна віднести наступні :

1. Проблема істинності і відповідальності за текст. У праві «правдоподібно» не дорівнює «правильно». Цікава рамка пропонується в дослідженні про те, чи мають великі мовні моделі юридичний обов'язок говорити правду і як це пов'язано з очікуваннями користувачів.

2. Галюцинації і «фальшиві» посилання. Для наукової статті це критично, бо джерело має бути перевірюваним. Системний огляд галюцинацій у NLG прямо показує: проблема не випадкова і не зводиться до «неправильного запиту».

3. Упередження і «ефект масштабу». Наприклад, у дослідженнях щодо ризиків великих мовних моделей прояснено, чому їх зростання не є гарантією кращого «розуміння» ними проблемного дослідження і вони здатні потенційно майже підсилювати соціальні та мовознавчі перекося (Emily M. Bender).

4. Непрозорість даних і методів пояснює ситуацію множинності комерційних LLM з обмеженим доступом до баз даних.

Тому використання таких LL часто губить базовий для науки принцип відтворюваності.

5. Підміна наукового мислення «письмом». LLM гарно пишуть, але наукове право це не риторика, а контрольована аргументація: від поняття до ознаки, від ознаки до кваліфікації, від кваліфікації до висновку з перевірюваними опорами.

В контексті використання ШІ передбачуваними стають проблеми для конституційного, муніципального права, е-врядування і судової практики.

У *конституційному* праві це – небезпека спрощення складних балансів (пропорційність, межі дискреції, стандарти ЄСПЛ) через «короткі відповіді». Рішенням є жорсткий режим первинних джерел, фіксація норм і редакцій, постійна перевірка цитат. У *муніципальному* праві це – великий масив локальних актів, регламентів, статутів, рішень рад. ШІ реально допомагає з класифікацією і порівнянням, але потребує нормалізації даних. В *електронному врядуванні* ШІ корисний для аналізу цифрових процедур, відкритих даних, адміністративних сервісів. Одночасно залишається питання прав людини, прозорості алгоритмів, доступу до ефективного засобу правового захисту. У *судовій практиці* (публічно-правові спори, скарги) потужний напрям застосування ШІ – це аналітика рішень, правових позицій, тематичне групування і пошук «патернів». Але «прогнозування рішення» і автоматизована оцінка справи вже торкаються засад права на суд і ризиків «алгоритмічного судочинства». Вірцевим для цього контексту є робота про практику застосування AI в суді у поєднанні із принципом права на суд (Pawe M. Nowotko) [7].

Мета статті полягає у систематизації інструментів штучного інтелекту та досвіду використання їх прийомів в юридичних наукових дослідженнях в останні роки, визначенні методологічних та пошукових переваг та меж використання, описанні ризиків й етичних вимог, а також запропонуванні практичних протоколів перевірки і відтворюваності для науковця-юриста.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У іноземних дослідженнях тему розглянуто в діапазоні від загальних обмежень LLM до прикладних напрямів у праві, включно з українським контекстом. Зокрема, це огляд впливу LLM на право і юридич-

ну працю, що є важливим для розуміння розмежування ролі моделей від асистента («допоможця») до «замінника» [9, с. 1941–1942]. Розглянуто питання правдивості використання отриманої інформації та очікувань користувачів від ШІ [10]. В роботах створено огляди практичних кейсів і напрямів, які є зручними як «карта поля» [6, с. 181–196]. Вартий уваги досвід досліджень, спрямованих на виявлення ризиків, упередження хибних уявлень та висновків під час використання інструментів ШІ [2]. При цьому звертається увага на ключові джерела для пояснення природи галюцинацій і методів зменшення ризику. В дослідженнях аналізуються зв'язок використання інструментарію ШІ з правом на суд та межі його автоматизації [7, с. 2220–2228], дані й метрики прогнозування рішень, «червоні прапорці» для науковця [3, с. 102050–102071], та як правові рамки ЄС дивляться на AI-аналітику судових рішень. Для сфери використання ШІ досліджена ризик-орієнтована логіка, релевантна для наукових проєктів, що торкаються судочинства і публічної влади [8]. Український контекст судової системи розглянуто з точки зору понятійних й регуляторних розривів в контексті використання ШІ у судовій системі через осмислення правового поля. В наукових джерелах аналізуються результати компаративного дослідження правової доктрини у сфері штучного інтелекту, де позначено проблему правового визначення ШІ.

Виклад основного матеріалу. Слід прийняти до уваги специфіку використання ШІ в юридичних наукових дослідженнях та, кажучи предметно, розрізнити «ШІ як інструмент доступу до знань» і «ШІ як інструмент аналізу права». Як інструмент *доступу* він використовується для пошуку літератури, первинного сортування, виявлення ключових понять, резюмування документів. В якості інструменту *аналізу* він є необхідним для класифікації судових рішень, порівняння правових позицій, виявлення закономірностей та аргументації, попереднього моделювання результатів.

Корисними для дослідника-правознавця сценарії на практиці можуть стати такі.

Побудова бібліографії: формування переліку десятків релевантних праць та звуження їх до 10–15 «опорних» з ручною пе-

ревіркою. Тут важливо не дозволяти моделі «вигадувати» джерела. Обов'язковим протоколом є перевірка кожного посилання через DOI/ELI або офіційний сайт видання. *Стиснення без втрати структури*: для судових рішень і нормативних актів модель може дати короткий конспект. Але в юридичній науці конспект не є доказом. Він лише чернетка, яку треба звіряти з оригіналом. *Термінологічний контроль і переклад*: у компаративістиці й роботі з іноземними джерелами LLM реально корисні, але в праві переклад не може бути «вільним». Дослідження про LLM у юридичному перекладі прямо показує, що саме термінологія і сталі формули є зоною ризику [1, с. 171–196]. *Аналіз судової практики*: тематичне групування, «витяг» правових позицій, пошук повторюваних мотивів. Саме тут швидкість ШІ дає найбільший вигравш часу. Але при спробах прогнозування рішення починаються проблеми прав людини й легітимності, про що вище попередив Nowotko P. M. [7].

На використання ШІ в наукових дослідженнях впливають чинники, які доцільно зібрати у такі блоки :

1) Дані і доступ: наявність якісних цифрових масивів законодавства і судових рішень; ліцензійні обмеження і доступність повних текстів; якість розмітки: дати, реквізити, посилання на норми.

2) Мовний фактор. Для української мови й правничої термінології часто бракує відкритих спеціалізованих корпусів, що веде до «ковзання» загальних моделей на лінгвістичних нюансах, особливо в конституційних категоріях (принципи, баланси, стандарти).

3) Методологічна витриманість LLM провокує до «ефекту легкості». Тобто, швидке генерування ШІ-тексту із використанням наукового стилю утворює ілюзію створення ним наукового результату. Однак, якість наукового тексту визначає не стиль, а контроль джерел і логіки. Саме тому Н. Surden акцентує на межі між допоміжною функцією і ризиком заміни професійного судження ШІ-текстом [9].

4) Регуляторна база і етика. ЄС формалізує ризик-орієнтований підхід: залежно від сфери застосування, вимоги до прозорості й контролю різні. Це актуально й для досліджень, якщо

автор створює прототипи, які можна використовувати у діяльності суб'єктів публічної владі та судочинства.

5) Інфраструктура і навички: доступність інструментів; досвід та навички створення промптів (запитів до LLM будь-якої моделі ШІ); базове розуміння статистичних помилок, упереджень, обмежень моделей, наприклад, ChatGPT-4o та більш «розумні» ChatGPT-5.2., у версії DeepThink).

6) Відтворюваність, що торкається болючого питання для науки: один і той самий запит може давати різні відповіді, а оновлення моделі змінює результати. Розв'язати проблему можна через зберігання змісту промптів, версій інструментів ШІ, збереження проміжних результатів.

Основні ідей щодо використання ШІ в науці пов'язані із можливістю ШІ прискорювати пошук і обробку першоджерел, що не скасовує їх перевірку.

1. «Правдоподібний текст» без верифікації є науковим ризиком, а не результатом Ziwei Ji [11]. Цінність ШІ – у роботі з масивами судової практики та правової інформації, її класифікації.

2. Прогнозування судових рішень має межі, пов'язані з правом на суд і недопустимістю «алгоритмічного авторитету».

3. Будь-який ШІ-інструмент для науки має супроводжуватися протоколом відтворюваності – текстами запитів (промптів), версії моделі, списком джерел.

4. Упередження в LLM, які здатні вносити перекося в юридичну аргументацію.

5. Обов'язково слід враховувати те, що переклад і спеціальна термінологія залишаються зоною ризику, особливо для порівняльних досліджень.

6. Етичні вимоги мають бути вбудовані в дизайн дослідження, а не додані «після».

Перспективи використання ШІ мають відношення до кількох його аспектів.

Аналіз судової практики є очевидним трендом: моделі стають сильнішими саме в узагальненні великих масивів тексту. Огляди по правових системах фіксують зростання інтересу до LLM у пра-

ві і одночасно підкреслюють межі через ризики помилок і непрозорості.

Для публічно-правових спорів практична перспектива така: класифікація справ за предметом спору, підставами, інстанційністю; витягування фрагментів, де суд формує правову позицію; порівняння позицій між періодами, складів суду, контекстів. Але прогнозування рішення як «висновок» є ризиковим. Саме тому огляди з *legal judgment prediction* Cui J., Shen X., Wen S. [3] треба читати як попередження: високі метрики на наборах даних не дорівнюють справедливості, законності чи придатності для реального суду.

Обробка великих обсягів правової інформації. Для науки це означає появу «нової нормальності»: систематичні огляди літератури робитимуться швидше, але вимоги до прозорості добору джерел стануть жорсткішими; метадані стають так само важливі, як і текст статті.

Модельовання правових процесів. Тут доречні моделі, які поєднують тексти і структуровані дані (події, строки, процедури). У публічному праві це може дати сильні результати для досліджень адміністративних процедур, регуляторних циклів, муніципальних процесів.

Прогнозування судових рішень. Прогнозування як науковий напрям існує і буде розвиватися, але ключова наукова рамка має бути такою: не «вгадати рішення», а пояснити обмеження прогнозування і показати, де воно методологічно допустиме.

Приклади успішного застосування ШІ у наукових працях і практичних проектах можна відстежити за публікаціями: наукова систематизація оглядів LLM у праві Lai та ін. і огляди LLM у правових системах корисні як модель того, як правильно описувати напрям, не підміняючи доказову базу хайпом. [6]. Приклади судової аналітики в межах права демонструє Nowotko P. M. як прив'язувати ШІ-дискусію до права на суд, а не лише до ефективності [7].

Розгляд питання термінології та перекладу показує, як оцінювати LLM у спеціалізованій правовій комунікації через бібліометрію і контент-аналіз, а не через суб'єктивні враження Vaj і, Golenko [1]. В українському дискурсі щодо судової системи фік-

совані проблеми правового визначення і стандартів застосування ШІ в суді.

На сьогодні поширеними проблемними аспектами обмеження застосування ШІ в юридичній науці є: галюцинації і помилки джерел, що є системною властивістю генеративних моделей, а не їх випадковий одиничний збій; невідтворюваність, тобто перетворення наукового дослідження на звичайний «скріншот відповіді» який ніхто не може повторити за умов відсутності протоколів легування. Упередження: тексти моделі можуть непомітно переносити дискримінаційні або стереотипні патерни; «чорна скринька», яка ускладнює пояснення того чому модель дала саме такий висновок, а це несумісне з вимогою мотивування. Ризик «алгоритмічного авторитету»: модель звучить переконливо, що сприяє її сприйняттю як джерела істини, особливо початківцями; ризики та етичні аспекти – академічна доброчесність: ШІ може бути інструментом, але авторство і відповідальність не передаються моделі; цитування і прозорість: якщо використовувався ШІ для резюме чи перекладу, це варто зазначати у методології (мінімум: інструмент, дата, тип задачі); захист даних: не завантажувати конфіденційні матеріали (дані скарг, персональні дані) у сторонні сервіси без правових підстав [12]; ризик-орієнтований підхід: якщо дослідження створює інструмент для публічної влади або суду, логіка EU AI Act підказує, що це зона підвищеного ризику й вимог до контролю. Регламент ЄС 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13.06.2024 р., встановив гармонізовані правила щодо ШІ інтелекту[4].

Висновки та перспективи подальших досліджень. ШІ став реальним методологічним інструментом у юридичних дослідженнях: він прискорює пошук, класифікацію, первинну аналітику судової практики і роботу з великими текстами. Водночас він не гарантує істинності. Галюцинації та «впевнені помилки» є системною проблемою, тому будь-яке використання ШІ в правовій науці потребує протоколів перевірки першоджерел. Перспективний та найменш токсичний напрям для науки: аналітика судових рішень і правових даних з чітким відмежуванням від автоматизованого «вирішення» справ. Для публічно-правових

досліджень критично важливо не переносити «логіку ефективності» у сферу прав людини і права на суд. Цю межу добре підсвічує Nowotko [7].. Регуляторний фон ЄС (EU AI Act) задає корисну рамку навіть для науки: ризик-орієнтованість, прозорість, контроль і документація мають стати стандартом дослідницьких практик. Залишаються й проблемні питання: стандартизації «цитувальної гігієни» для ШІ-асистованих робіт, особливо для ДСТУ-оформлення і масивів судової практики; забезпечення відтворюваності результатів за умов постійного оновлення моделей та неминучого дрейфу відповідей; вимірювання упередження в юридичному контенті українською мовою; методологічної межі між допустимою аналітикою судової практики і недопустимим «підказуванням» рішення.

Перспективні напрями дослідження: створення відкритих українськомовних юридичних корпусів (законодавство, рішення, локальні акти) для наукової верифікації; емпірична оцінка якості ШІ-резюме судових рішень (точність норм, фактів, правових позицій); розробка рекомендацій для юридичних журналів: як декларувати використання ШІ, перевіряти посилання, уникати «вигаданих» джерел; дослідження впливу EU AI Act на академічні legal-tech проекти та наукові прототипи, що можуть перейти в практику.

Список використаних джерел :

1. Bajčić M., Golenko D. (2024). Applying Large Language Models in Legal Translation: The State-of-the-Art. *International Journal of Language & Law*. Vol. 13. P. 171–196. DOI: <https://doi.org/10.14762/jll.2024.171>
2. Bender E. M., Gebru T., McMillan-Major A., Shmitchell S. (2021). On the Dangers of Stochastic Parrots: Can Language Models Be Too Big? // *FAccT '21*. P. 610–623. DOI: <https://doi.org/10.1145/3442188.3445922>
3. Cui J., Shen X., Wen S. (2023). A survey on legal judgment prediction: datasets, metrics, models and challenges. *IEEE Access*. Vol. 11. P. 102050–102071. DOI: <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2023.3317083>
4. Document 32024R1689. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng?utm_source=chatgpt.com
5. Ji Z., Lee N., Frieske R., et al. (2023). Survey of Hallucination in Natural Language Generation. *ACM Computing Surveys*. Article 248. DOI: <https://doi.org/10.1145/3571730>

6. Lai W., et al. (2024). Large language models in law: *A survey*. *AI Open*. Vol. 5. P. 181–196. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aiopen.2024.09.002>
7. Nowotko P. M. (2021). AI in judicial application of law and the right to a court. *Procedia Computer Science*. Vol. 192. P. 2220–2228. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2021.08.235>
8. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal*. 12.07.2024. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>. (EUR-Lex)
9. Surden H. (2024). Artificial Intelligence, ChatGPT, and the Law. *Fordham Law Review*. Vol. 92, No. 5. P. 1941–1972.
10. Wachter S., et al. (2024). Do Large Language Models have a Legal Duty to tell the Truth? *Royal Society Open Science*. № 11(8):240197. DOI: <https://doi.org/10.1098/rsos.240197>
11. Ziwei Ji at al. (2023). Survey of Hallucination in Natural Language Generation. *ACM Computing Surveys*. Vol. 55, No. 12. Article 248, P. 1–38. DOI: <https://doi.org/10.1145/3571730>
12. Гудзь Л. В. Забезпечення права на приватність у контексті використання штучного інтелекту: потенційні загрози та шляхи їх подолання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2025. Вип. 90, ч. 5. С. 465–470. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.5.63>
13. Тюря Ю. І. Результати компаративістичного дослідження правової доктрини у сфері штучного інтелекту. *Правова позиція*. 2023. № 1(38). С. 66–70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-1.12>

References :

1. Bajčić M., Golenko D. (2024). Applying Large Language Models in Legal Translation: The State-of-the-Art. *International Journal of Language & Law*. Vol. 13. DOI: <https://doi.org/10.14762/jll.2024.171>
2. Bender E. M., Gebru T., McMillan-Major A., Shmitchell S. (2021). On the Dangers of Stochastic Parrots: Can Language Models Be Too Big? *FAccT '21*. DOI: <https://doi.org/10.1145/3442188.3445922>
3. Cui J., Shen X., Wen S. (2023). A survey on legal judgment prediction: datasets, metrics, models and challenges. *IEEE Access*. Vol. 11. DOI: <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2023.3317083>
4. Document 32024R1689. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng?utm_source=chatgpt.com
5. Ji Z., Lee N., Frieske R., et al. (2023). Survey of Hallucination in Natural Language Generation. *ACM Computing Surveys*. Article 248. DOI: <https://doi.org/10.1145/3571730>
6. Lai W., et al. (2024). Large language models in law: A survey. *AI Open*. Vol. 5. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aiopen.2024.09.002>

7. Nowotko P. M. (2021). AI in judicial application of law and the right to a court. *Procedia Computer Science*. Vol. 192. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2021.08.235>
8. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal*. 12.07.2024. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>. (EUR-Lex)
9. Surden H. (2024). Artificial Intelligence, ChatGPT, and the Law. *Fordham Law Review*. Vol. 92, No. 5.
10. Wachter S., et al. (2024). Do Large Language Models have a Legal Duty to tell the Truth? *Royal Society Open Science*. № 11(8):240197. DOI: <https://doi.org/10.1098/rsos.240197>
11. Ziwei Ji at al. (2023). Survey of Hallucination in Natural Language Generation. *ACM Computing Surveys*. Vol. 55, No. 12. Article 248. DOI: <https://doi.org/10.1145/3571730>
12. Hudz L. V. (2025). Zabezpechennia prava na pryvatnist u konteksti vykorystannia shtuchnoho intelektu: potentsiini zahrozy ta shliakhy yikh podolannia. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii PRAVO*. Issuer. 90, part. 5. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.5.63>
13. Tiuria Yu. I. (2023). Rezultaty komparatyvystychnoho doslidzhennia pravovoi doktryny u sferi shtuchnoho intelektu. *Pravova pozytsiia*. № 1(38). DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-1.12>

S. M. Oleinykov

Use of Artificial Intelligence in Legal Research

Abstract. *This article explores how artificial intelligence (AI), especially large language models (LLMs), is reshaping legal academic research and the everyday workflow of legal scholars. The focus is not on “AI in courts” as a separate policy debate, but on AI as a research instrument: discovery of sources, analysis of case law, processing of large legal datasets, modeling of legal processes, drafting and translation of academic texts, and support for comparative legal analysis. The paper argues that the key scientific value of AI in legal studies lies in augmentation rather than substitution: AI accelerates routine operations, but it does not remove the need for legal qualification, methodological discipline, and verification.*

For public law disputes, the practical perspective is as follows: classification of cases by subject matter, grounds, and jurisdiction; extraction of fragments where the court forms its legal position; comparison of positions between periods, court

compositions, and contexts. But predicting a decision as a “conclusion” is risky. That is why reviews of legal judgment prediction (Cui, Shen, Wen, 2023) should be read as a warning: high metrics on data sets do not equal fairness, legality, or suitability for a real court.

Processing large amounts of legal information. For science, this means the emergence of a “new normal”: systematic literature reviews will be done faster, but the requirements for transparency in the selection of sources will become stricter; metadata will become as important as the text of the article.

Modeling legal processes. Models that combine text and structured data (events, deadlines, procedures) are appropriate here. In public law, this can yield powerful results for research on administrative procedures, regulatory cycles, and municipal processes.

Predicting court decisions. Prediction as a scientific field exists and will continue to develop, but the key scientific framework should be as follows: not to “guess the decision,” but to explain the limitations of prediction and show where it is methodologically acceptable.

The article outlines general problems of AI-assisted legal research: hallucinated citations, hidden biases, non-transparent training data, loss of reproducibility, and the risk of “automation of errors” when scholars rely on generated summaries or arguments without primary-source control. These issues are examined through recent research on truthfulness and duties to inform, hallucination in natural language generation, and empirical studies of LLM limitations and risks. The paper then turns to domain-specific contexts relevant for public-law scholarship (constitutional law, municipal law, e-governance, and public-law disputes).

It shows how AI can support systematic analysis of judicial decisions and legal data, while emphasizing that predictive analytics and decision-support tools raise rule-of-law concerns and require strict governance and documentation. In the regulatory background, the article highlights the EU Artificial Intelligence Act as a reference point for risk-based classification and compliance expectations. The conclusion offers practical recommendations for researchers: verification protocols, transparent prompts and datasets, citation hygiene, and ethical safeguards. It also identifies open questions and future research directions for Ukrainian and European legal scholarship.

Keywords: *artificial intelligence, large language models, legal research methods, case law analytics, e-governance, ethics, verification, bias.*